

Сьогодні значною мірою проблеми інформаційного забезпечення архівних установ задовольняються через ознайомленням з бібліографічним та науковим супроводом розділів веб-порталу Укрдержархіву: «Публікації на порталі», «Нормативна база», «Інформаційна політика», «Архівна освіта» тощо.

Отже, можемо констатувати, що на сьогодні в Україні створена достатня наукова та науково-методична база для вирішення проблем інформаційного забезпечення діяльності архівних установ, закладені основи створення в майбутньому єдиного інформаційного простору НТІ.

Список використаних джерел

1. Одинок Л. Інформаційно-бібліографічна діяльність УНДІАСД / Л. Одинок, Р. Романовський // Студії з архівної справи та документознавства. – 2004. – Т. 12. – С. 34–39.
2. Артамонова С. Національні стандарти з архівної та бібліотечної справи як основа уніфікації технологічних процесів у діяльності науково-довідкових бібліотек архівних установ / С. Артамонова, Л. Одинок // Студії з архівної справи та документознавства. – 2009. – Т. 17. – С. 49–57.
3. Майстренко А. А. Наукове дослідження «Служби науково-технічної інформації державних архівних установ України: інформаційна, організаційна та науково-методична діяльність»: хід, результати / А. А. Майстренко, Р. В. Романовський // Архіви України. – 2012. – № 3. – С. 25–34.
4. Христова Н. М. Архівна евристика: практичні аспекти / Н. М. Христова // Архіви України. – 2010. – № 5 (270). – С. 281–286.
5. Служби науково-технічної інформації державних архівних установ України: інформаційна, організаційна та науково-методична діяльність: метод. рекомендації / Держ. архів. Служба України, УНДІАСД; уклад.: С. С. Артамонова, А. А. Майстренко, Л. П. Одинок, Р. В. Романовський. – К., 2012. – 34 с.

*Ковальська Л. А., канд. іст. наук, доцент
Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця*

ДЖЕРЕЛА ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний технологічний розвиток та функціонування інформаційного суспільства визначає необхідність роботи з різноманітними джерелами інформації. Особливо актуальним в усіх сферах діяльності виступають документи нормативно-правового характеру, що визначають цю діяльність та регулюють взаємовідносини в соціумі. Для розуміння цих процесів важливим є усвідомлення понятійного апарату «джерело інформації» та «нормативно-правовий акт» як носії правової інформації. Так, в Законі України «джерелами інформації є носії інформації: документи та інші матеріальні об'єкти, що зберігають інформацію, а також повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи» [2]. В свою чергу,

нормативно-правовий акт – офіційний письмовий документ, прийнятий уповноваженими органами влади у визначеній формі згідно Конституції України та за встановленою процедурою, спрямований на регулювання суспільних джерел права, що містить норми права, розрахований на неодноразове застосування. Інакше кажучи, нормативно-правовий акт – це документ, у якому містяться норми права. У правовій системі України нормативно-правовий акт є основним джерелом права, або носієм правової інформації в усіх структурах життєдіяльності суспільства.

Основи законодавства про інформаційну діяльність і права інтелектуальної власності задекларовані в Конституції України, де кожному громадянину гарантується право на свободу думки і слова, вільний вияв своїх поглядів і переконань (стаття 34) [1]. Громадянин має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб. Враховуючи першочергову важливість документів правового характеру в сфері інформаційної діяльності, виникає необхідність їх осмислення, визначення термінології, класифікації та джерелознавчого аналізу в професійній діяльності. Велика кількість документів в сучасному суспільстві потребує власної класифікації для ефективного їх використання на практиці. Так, документи правового характеру, що регулюють інформаційну діяльність в Україні, можна поділити на законодавчі та нормативні акти про інформацію; законодавчі та нормативні акти з питань охорони прав інтелектуальної власності; окремі положення інших правових актів, що стосуються інформації та охорони прав інтелектуальної власності. Сьогодні в Україні відбувається впровадження норм міжнародного права у сфері інформаційної діяльності. Існують інші підходи до класифікації правової інформації. Деякі з ознак класифікації є спільними для різних видів інформації.

Важливим аспектом діяльності в інформаційній площині є розуміння того, що правова інформація має бути вірогідною – об'єктивно відбивати реальність, повною – достатньою для розв'язування правової задачі, своєчасною – надходити до користувача в разі потреби. Окремо варто визначити й правову інформацію як сукупність документальних або публічно оголошених відомостей про закон, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини. Правова інформація відображає широкий зміст суспільної діяльності, що пояснюється чисельністю її об'єктів і джерел. За характером джерел, правова інформація, як зазначається у Законі України «Про інформацію», поділяється на офіційну й неофіційну [2]. Офіційна правова інформація міститься в нормативних, правозастосовних і статистичних документах, її джерелом є державні органи. Така правова інформація має велике значення у регулюванні відносин в державі. На сучасному етапі враховується історична практика, яка відображає об'єктивні правові умови розвитку українського народу і тяглість її правового поля. Неофіційна правова інформація представлена у вигляді наукових досліджень, лекцій, доповідей, відрізняється авторською критикою та аналізом правової інформації. Офіційна та неофіційна правова інформація різниться метою і властивостями (повнота, відкритість).

Важливим аспектом роботи в інформаційній галузі є встановлення методики роботи з джерелом інформації та з'ясування його інформативності. Найбільшим за обсягом і способом збереженості документів, відбитком структури суспільства

й повнотою інформативності серед писемних джерел є матеріали законодавства. Цей вид джерела відноситься до числа найважливіших документів з історії будь-якого суспільства, що становить правову основу держави, встановлює й регулює діяльність державних органів і громадських формувань, взаємовідносини в юридичній площині [3, С. 29–30].

У дослідженні певних етапів суспільного розвитку науковцю доводиться працювати із законодавчими актами, які на сьогодні втратили юридичну чинність, але зберегли історичну значущість та правову інформативність. Законодавчий акт, як джерело інформації, вимагає застосування методологічного інструментарію його аналізу, що дозволяє розкрити зміст, значення, особливості проблеми дослідження. При спільності основних принципів вивчення законодавчих актів як джерела інформації суть роботи з ними різна. Методика аналізу залежить від типу документу, його призначення, часу створення та інших факторів [4].

Джерелознавчий аналіз матеріалів законодавства, який має специфіку постановки завдання (вивчення історії тексту акта як процесу загалом та його складових; з'ясування ролі особистості у процесі розробки та прийняття документа; аналіз місця акта в системі законодавства; визначення характеру законодавчої норми та правових уявлень; дослідження законодавчого акта щодо відображення в ньому аспектів соціально-історичної дійсності, констатації існуючих уявлень; аналіз процесу його реалізації, тлумачення та інших аспектів його дії до часу втрати його юридичної сили), слід проводити в різних вимірах. Методика джерелознавчого аналізу законодавчих документів як джерела інформації в загальному вигляді має включати наступний алгоритм: реконструкція процесів створення законодавчих актів (процес створення законодавчого акту; аналіз та інтерпретація його юридичних норм; аналіз структури документа), реконструкція функціонування актів соціальної дійсності – до моменту втрати його юридичної сили.

Важливо врахувати, що право як історичне явище є системою норм, що відображає структуру державної влади та суспільну дійсність й визначається соціальними чинниками відображуваної історичної епохи [5]. Вплив на формування права мають політичні та соціальні чинники суспільного життя. Ці фактори є передумовами виникнення правових норм, але не можуть розглядатися як безпосередня сила, що їх викликає. Вони знаходять своє опосередковане вираження в праві через посередництво держави. Джерелознавчий аналіз документів правового характеру тотожний його юридичному трактуванню, але у дослідженні конкретного законодавчого акту первинним має виступати джерелознавче розуміння проблеми.

Структура джерелознавчого дослідження законодавчого акту в межах вивчення окремого історичного явища чи процесу і функціональності джерела правового характеру включає такі документи: документи законодавчої ініціативи, редакції проектів, зауваження керівництва, зацікавлених відомств і установ, остаточний текст, матеріали обговорення, поправки, внесені в ході обговорення та редагування, інформація про проходження законопроекту, листування, спогоди, які дають можливість встановити або уточнити деталі на всіх стадіях проходження законопроекту, юридичні та інші документи, що становлять основу законопроекту, публікація закону, оцінка громадськістю та державними діями

законодавчого акту [5]. На всіх етапах джерелознавчої роботи з групами документів правового характеру передбачається застосування всього комплексу джерелознавчої критики. Особливе місце займає текстологічний аналіз джерела правового характеру.

Отже, джерела правового характеру відіграють важливу роль у функціонуванні системи інформаційної діяльності в сучасному українському соціумі. Їхня систематизація, всебічна аналітична обробка та використання передбачає повноцінну дослідницьку роботу та всебічну критику задля визначення повноти та достовірності відображеної інформації. Задля повноцінного наукового розуміння й широкого суспільного вжитку необхідне вивчення правових традицій, які існували протягом всієї історії існування українського народу. Тільки комплексний підхід у вивченні такого складного виду історичного джерела відкриє шлях до ефективної юридичної дії сучасних законодавчих актів в суспільній реальності.

Список використаних джерел

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про інформацію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed19921002>
3. Ковальська Л. А. Джерелознавчий дискурс історії радянського Руху Опору (1941–1945 рр.) [монографія] / Л. А. Ковальська. – Донецьк–Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – 462 с.
4. Ковальська Л. А. Методологічні засади дослідження Руху Опору в Україні в роки Великої Вітчизняної війни / Л. А. Ковальська // Наука. Релігія. Суспільство. – 2011. – № 2. – С. 61–64.
5. Ковальська Л. А. Джерелознавча парадигма історії радянського Руху Опору в Україні в роки Великої Вітчизняної війни / Л. А. Ковальська // Історичні записки: Збірник наукових праць. – Луганськ, 2011. – Випуск № 30. – С. 69–73.

*Курченко Т. Є., канд. іст. наук, доцент,
Паскал Ж. В.*

Національний авіаційний університет, м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО АВІАЦІЙНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Навчання іноземних студентів в Україні є одним із напрямів розвитку системи національної освіти, оскільки сприяє підвищенню іміджу української вищої школи на світовому рівні, а також є додатковим джерелом фінансування економіки держави. Україна, будучи активною учасницею Болонського процесу, впевнено входить на ринок міжнародних освітніх послуг, успішно конкуруючи з іншими країнами. Свідченням цього є той факт, що за останні роки зросла